METSÄPLUS

Oksatonta sorvitukkia. Rannantilan visakoivikossa oksat on karsittu runkojen tyvistä. Sivu 12

Spv:t helpottumassa. Metsänomistajien sukupolvenvaihdosten helpottaminen on etenemässä hallitusneuvotteluissa. Sivu 13

Arvokas kantapuu. Kyläkamppilan kantapuusta monistetaan visakoivun taimia Taimityllilän tarhalla. Sivu 13

Suojelualueelta karannut hyönteistuho korvattiin osittain

Korvauksen taso jäi pettymykseksi: vain puutavaran arvon alenema ja vahingon arviointikulut korvattiin.

Valtion suojelualueelta yksityismetsään levinneestä hyönteistuhosta on tänä keväänä myönnetty ensimmäinen korvaus, jonka perusteena on uusi metsätuholaki. Korvauksen myönsi ympäristöministeriö metsäkeskuksen lausunnon perusteella.

Vahinkokohde on Luumäellä Etelä-Karjalassa. Siellä havaittiin 3,8 hehtaarin kokoisella kuviolla kesällä 2013 kirjanpainajien tuhoja.

Puusto päätettiin hyönteistuhon vuoksi hakata, vaikka se oli juuri harvennettu ja tarkoituksena olisi ollut lihottaa sitä vielä 10–15 vuotta ennen päätehakkuuta.

Odotusarvoa ei korvattu

Kohteen metsänomistaja haki viime syksynä vahingosta valtiolta korvausta noin 10 500 euroa. Korvattu summa oli kuitenkin selvästi pienempi, 1 766,10 euroa.

”Kärsityksi vahingoksi katsottiin puuston hakkuuarvon menetys, kun ainespuuta siirtyi hyönteistuhon vuoksi energiapuuksi”, kertoo metsänhoidon asiantuntija **Pekka Kuitunen** Suomen metsäkeskuksesta.

Tämä puutavaran arvon alenema, 1 416,10 euroa, arvioitiin toteutuneiden kantohintojen ja hakkuukoneen mittaustodistuksen perusteella. Lisäksi valtio korvasi vahingon arvioinnista koituneet kulut, 350 euroa.

Metsänomistaja haki korvausta myös ennenaikaisesti tehdyn hakkuun vuoksi.

Puusto olisi ollut alun perin suunnitellun päätehakkuun aikana selvästi järeämpää ja arvokkaampaa kuin nyt pakon edessä tehdyn hakkuun aikana. Tällaista korvausperustetta valtio ei hyväksynyt. Kuitusen mukaan syy on se, että puusto oli jo 60–70-vuotiasta.

”Sille ei enää muodostu laskennallista odotusarvolisää.”

Myöskään uuden puuston perustamisesta syntyneitä kuluja valtio ei korvannut. Ne korvataan vain silloin, jos tuho on tapahtunut taimikossa.

Tuhon alkulähde oli selkeä

Se, että hyönteiset olivat levinneet metsään juuri suojelualueelta, todettiin selvitysten perusteella hyvin todennäköiseksi.

”Yksityisen metsänomistajan metsät oli hyvin hoidettu. Sieltä ei vanhempia tuhoja löytynyt. Suojelualueen lähimmästä tuhopesäkkeestä oli noin 200 metriä matkaa vahinkoja kärsineelle kuviolle. Lisäksi kirjanpainajatuhot olivat jatkuneet valtion maalla useina peräkkäisinä vuosina”, Kuitunen kertoo.

KUUSEN TUHOLAISET

Kirjanpainaja (keskellä) vahingoittaa eläviä puita, pienikokoisempi tikaskuoriainen pilaa kaadettua puutavaraa.

Laho ja kuoriaiset kiusaavat

Juurikääpäsieni on taloudellisesti pahin kuusikoiden vihollinen. Se lahottaa puun juuret ja runkoa pahimmillaan usean metrin korkeudelle. Juurikäävästä koituu vuosittain noin 45 miljoonan euron vahingot. **Kirjanpainaja on** kuusen pahin hyönteistuholainen.

Noin puolen sentin mittainen kaarnakuoriainen lentää keväällä varttuneiden kuusten runkoihin munimaan. **Viime vuonna** joudutiin metsäkeskuksen tilaston mukaan kiireellisesti hakkaamaan 2200 hehtaaria metsää kirjapainajatuhojen vuoksi. Lähde: Luke/Metinfo

Kirjanpainajatuhoille alttiit alueet

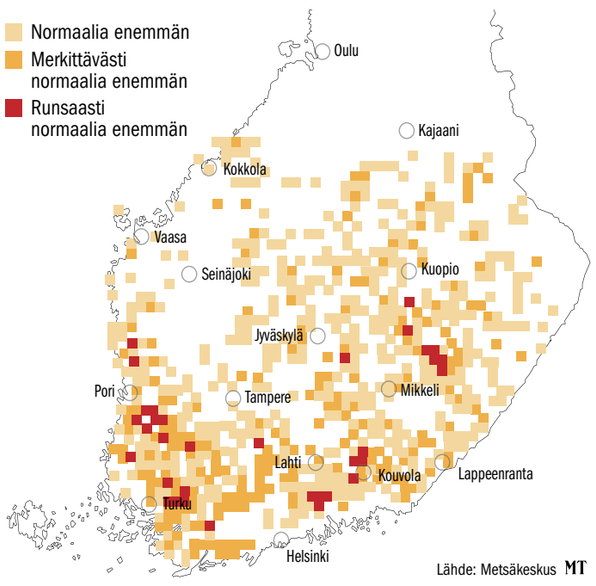

Lähde: Metsäkeskus MT

Metsähallituksen hallinnoimalla Natura-alueella mitään torjuntahakkuita ei tehdä. Kirjanpainajat saavat jatkaa siellä juhliaan.

Tämä harmittaa Kaakon metsänhoitoyhdistyksen neuvojaa **Pekka Simolaa**, joka on auttanut Luumäen tapauksen metsänomistajaa vahinkoprosessissa.

”Se aiheuttaa suurta ihmetystä, ettei asialle sillä alueella voida tehdä mitään. Siellä ovat usean maanomistajan metsät riskivyöhykkeellä. Ihan järjettömältä se tuntuu.”

Simolan mukaan vahingonkorvauksen haku oli työlästä.

Nopea hakkuu auttaa

Kuitunen muistuttaa, ettei valtio ole pessyt asiassa käsiään, sillä korvausta vahingosta myönnettiin. Toisaalta tuholaisia on myös talousmetsissä.

”Kirjanpainajakanta lähti kasvuun 2006 kuivan ja lämpimän kesän seurauksena. Vuoden 2010 myrskytuhot ja lämpimät kesät vauhdittivat kannan kasvua. Ei suojelualue yksinään pidä yllä tuholaisten populaatiota.”

Hän kehottaa ottamaan tuholaishavainnoista aina heti yhteyttä metsäammattilaisiin.

”Jos epäillään tuhon levinneen suojelualueelta ja aiotaan hakea korvausta, on syytä ottaa nopeasti yhteys Suomen metsäkeskukseen. Viranomaisen käynti paikalla olisi hyvä tehdä ennen mahdollisia hakkuita.”

Jos hakkuut saadaan kiireellisesti hoidettua leviämiskesän aikana, vältytään puutavaran arvonmenetyksiltä ja samalla tuhohyönteiset saadaan pois metsästä lisääntymästä.

Elo–syyskuussa kirjanpainajat pudottautuvat jo puista maahan talvehtimaan ja seuraavana keväänä ne etsivät taas uusia kuusia kohteikseen.

HANNA LENSU

MARKKU VUORIKARI

Hannu Heikkilä löysi viime viikolla paimiolaisesta pyydyksestä vasta yksittäisiä kirjanpainajia. Tuholaisten esiintymistä tarkkaillaan 37 paikkakunnalla Etelä- ja Keski-Suomessa.

Kolea kevät pidättelee vielä tuhohyönteisiä

PAIMIO (MT)

Onko tuuli kaatanut metsässäsi kuusia? Onko hakkuuaukon reunalta kuollut järeitä puita? Jos näin on päässyt käymään, kannattaa puustoa pitää lähiviikkoina valppaasti silmällä.

Kuusia tuhoavat kirjanpainajat lähtevät liikkeelle, kun shortsikelit alkavat.

Touko–kesäkuun viikkoina ne iskeytyvät heikentyneisiin puihin ja kuorelliseen puutavaraan metsässä.

Jos tuholaisia on paljon, ne käyvät kiinni myös elinvoimaisiin tukkipuihin.

”Järeän kuusen tappamiseen tarvitaan 2 000–4 000 kirjanpainajaa”, kertoo metsätuhoasiantuntija **Hannu Heikkilä** Suomen metsäkeskuksesta.

Kirjanpainajat puskevat kuusen rungolle ja tyvelle pieniä kasoja ruskeaa purua, kun ne ovat pesiytyneet puun sisään. Jos tällaisia jälkiä puista löytyy, kannattaa kiireesti ottaa yhteys metsäammattilaisiin, esimerkiksi metsäkeskukseen.

”Muuta keinoa puiden pelastamiseen ei ole kuin hakkuu”, Heikkilä muistuttaa.

Hakkuulla on myös kiire. Puut on ehdittävä kaataa kesäkuussa. Jos hakkuu jää syksylle, puu on jo kuollut ja kuivunut eikä se kelpaa enää sahalle.

Sää auttaa tänä vuonna

Tänä vuonna kirjanpainajat ovat joutuneet lymyilemään talvimajoituksessa maan alla pitkään, koska lämpötila ei juurikaan ole yltänyt 18 asteeseen. Se on kuusikoiden omistajien kannalta hyvä asia, sillä lämpimät ja kuivat kesät miellyttävät näitä tuholaisia. Jos kevät olisi aikainen ja lämmin, kirjanpainajat voisivat ehtiä munimaan kaksi sukupolvea kesän aikana.

Kirjanpainajat ovat olleet viime vuosina hankala riesa Etelä- ja Kaakkois-Suomessa. Sitä pohjoisempanakin kannattaa puita tarkkailla. Luonnonvarakeskus (Luke) ja metsäkeskus mittaavat tuholaisten esiintymistä 37 koepaikalla Etelä- ja Keski-Suomessa. Seurannan avulla tiedetään näinä vaaran viikkoina, onko syytä varautua isoihin tuhoihin.

”Viime vuonna Keski-Suomessa ja Pohjois-Savossa oli epidemiaa alhaisemmat määrät kirjanpainajia. Niitä etelämpänä täyttyi epidemian raja, mikä tarkoittaa sellaista määrää hyönteisiä, että ne aiheuttavat riskin terveille puille”, Heikkilä kertoo.

”Kirjanpainajan runsaan esiintymisen pohjoisraja on pikku hiljaa siirtynyt pohjoisemmaksi”, toteaa erikoistutkija **Seppo Neuvonen** Lukesta.

Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan Jurvassa hakattiin viime kesänä metsää kirjanpainajien tihutöiden vuoksi.

Myrskyistä koituu harmia

Ongelmat kirjanpainajien kanssa kasaantuvat usein myrskytuhojen jälkeen.

”Vuoden 2011 Tapani- ja Hannu-myrskyt lisäsivät hyönteistuhojen riskiä. Niiden jäljiltä on arvioitu jääneen noin kymmenen prosenttia eli 400 000 kuutiota puuta metsiin. Yli puolet siitä oli järeätä kuusta. Sen jälkeen on tullut vuosittain pienempiä tuulituhoja”, Heikkilä sanoo.

Neuvosen mukaan tämän vuoden hyönteistuhot riippuvat eniten siitä, kuinka paljon vuonna 2013 jäi tuulenkaatoja metsiin viimekesäisiksi lisääntymisalustoiksi.

Heikkilä harmittelee, ettei metsänomistajien joukossa enää ole yhtä paljon kuin aikaisemmin aktiivisia puunkorjaajia, jotka hoitaisivat tuulenkaadot pois.

Hyönteistuholaki edellyttää, että yli kymmenen kuution kokoiset kuorelliset puuerät – kaatuneet tai kaadetut – on hoidettava metsästä pois. Takaraja on eteläisimmässä Suomessa 15.7., muualla Etelä-Suomessa 24.7. ja Pohjois-Suomessa 15.8.

HANNA LENSU

KOLUMNI

Ässäkirje

Juha Sipilä, Timo Soini ja Alexander Stubb – onnittelut vaalituloksesta. Puolueenne saivat 57 prosentin kannatuksen vaaleissa ja selkeän eduskuntaenemmistön.

Metsälehden (6/2015) mielipidetutkimuksen mukaan 80 prosenttia metsänomistajasta aikoi äänestää puolueitanne vaaleissa. Muodostumassa oleva hallituspohja on siis metsänomistajille erityisen mieluinen – teihin luotetaan.

Talonpoikaisuus, jolle pohjalle metsänomistus Suomessa rakentuu, ymmärtää hyvin, että syödä ei voi pitkään enempää kuin tienaa. Päätöksentekokykyä arvostetaan ja ollaan valmiita kestämään koviakin sopeutustoimia.

Huomenlahjaksi olette saaneet Äänekosken yli miljardin euron biotuotetehtaan investointipäätöksen ja tiedon siitä, että Kuopion suunnitellaan vakavalta pohjalta vastaavan kokoista hanketta. Nämä miljardihankkeet tuovat talouteen kaivattua kasvua, mutta vaativat politiikalta kasvua edistäviä vero- ja väyläratkaisuja säästöjen lisäksi.

Puuta meillä tutkitusti on ja metsänomistajat ovat tuoneet sitä markkinoille kysyntää vastaavasti.

Puumarkkinoilla kannattaa jatkossakin uskoa markkinatalouteen: lisätä ostoaktiivisuutta, avointa kilpailua ja markkinainformaatiota sekä kehittää uusia kauppatapoja. Nämä ovat alan sisäisiä tehtäviä eikä teidän tarvitse kantaa huolta niistä.

Politiikkatoimilla pitää kannustaa aktiiviseen metsien hoitoon – uutta kemeraa ei pidä tehdä rammaksi, kun laaditaan leikkauslistoja. Jokainen kemeraan sijoitettu euro tulee valtiolle takaisin välillisinä ja välittöminä verotuloina korkojen kanssa.

Hallinnosta ja byrokratiasta on varaa edelleen leikata. Verojen nostamisen tie on kuljettu loppuun. Yhteisövero ja pääomavero ovat kulkeneet eri suuntiin.

Sukupolvenvaihdosten edistäminen, tilakoon kasvattamiseen kannustaminen ja yrittäjävähennys myös maa- ja metsätalouteen kannattaa nostaa metsätalouden verotuksen kärkiteemoiksi.

Verotuksen kiristäminen tai metsäteollisuuden markkinoimien pakkomaksujen kehittäminen johtaisivat suoranaiseen katastrofiin puumarkkinoilla ja samalla metsänomistajien antaman luottamuksen menettämiseen.

Vaatikaa, että kaikkiin politiikkapäätöksiin tehdään jatkossa elinkeinovaikutusten arviointi ympäristövaikutusten arvioinnin lisäksi. Poistakaa viranomaisten välinen valitusoikeus. Siirtäkää rohkeasti päätöksentekovastuuta kuntiin ja maakuntiin. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista voitte luopua kokonaan.

Nyt saattaisi olla biotalouden kasvua edistävän luonnonvaraministeriön aika. Sen johtaminen vaatii erityisen pätevää ja luonnonvarojen kestävään käyttöön edistämiseen sitoutunutta biotalousministeriä.

Normien purkua olette jo lupailleet. Se vaatii tiukkaa johtamista, koska hallinnonaloittain siiloutuneet virkamiehet ovat mestareita normittamaan.

Jos te ette onnistu byrokratian keventämisessä, tästä maasta tuskin löytyy sellaista hallituspohjaa, joka siihen kykenisi. Luotamme teihin, lupaamme auttaa, mutta myös seuraamme sitä, muuttuvatko lupaukset teoiksi.

Budjetin liikennerahat pitää suunnata perusväylänpitoon ja alempiasteiseen tieverkkoon. Uusien väylin rahoitus on syytä etsiä budjetin ulkopuolelta.

Teidän pitää olla myös jämeränä kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Metsien käyttöä – joka siis voi pelastaa Suomen talouden ja maailman ilmasto-ongelmat – ei pidä kahlita panemalla ministerien nimiä papereihin, jotka museoivat Suomen metsät.

Luonnon monimuotoisuus voidaan kasvavan metsien käytön ohessa turvata vapaehtoisen suojelun kautta Metso-ohjelmalla. Luotamme siihen, että teidän johdollanne pakkosuojeluohjelmien aika on lopullisesti ohi.

Jos todella päädytte lyhyeen strategiseen hallitusohjelmaan, voisitte kirjoittaa ytimekkäästi yhden strategiavirkkeen: Toteutetaan eduskunnan hyväksymä Metsästrategia 2025. Sillä pääsette hyvään alkuun.

MIKKO TIIROLA
on MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja.
mikko.tiirola@mtk.fi

Uusi kemera voimaan kesäkuussa

Uusi kemeralaki tulee voimaan kesäkuun alusta. Osa vanhoista työlajeista poistuu ja kaikilta hankkeilta vaaditaan ennakkosuunnitelma.

Sekä MTK että Metsäteollisuus ry kiittelevät hallituksen ripeyttä kemeran voimaan saattamisessa sen jälkeen, kun EU näytti laille vihreää valoa. Metsänhoitotyöt olisivat hidastuneet tuntuvasti, ellei uutta lakia olisi saatu voimaan vanhan päätyttyä.

”Pitkä katkos olisi mutkistanut kevään metsänhoitotöiden toteutusta. Metsänhoitotöiden paras sesonki on juuri alkanut”, metsäjohtaja **Juha Hakkarainen** MTK:sta sanoo.

Uusi kemera keskittyy metsien kasvun lisäämiseen. Tuettavia toimenpiteitä ovat taimikon varhaishoito, nuoren metsän hoito ja sen yhteydessä saatavan pienpuun kerääminen, terveyslannoitus, juurikäävän torjunta, suometsän hoito ja metsätien tekeminen.

Monimuotoisuutta ylläpitävät ympäristötukisopimukset ja metsäluonnon hoitohankkeet.

Tuki on harkinnanvaraista ja se kohdistuu yksityisille metsänomistajille. Poikkeuksena on juurikäävän torjunta, jota voidaan tukea kaikkien maanomistajien mailla lukuun ottamatta valtion metsiä. Myös metsäluonnon hoitohankkeita tuetaan omistajasta riippumatta.

Pakollinen suunnittelu

Ennen toimenpiteiden toteuttamista tuen hakijan on toimitettava rahoitushakemus Suomen Metsäkeskukselle. Terveyslannoituksen, suometsän hoidon ja metsätien tekemisen rahoitushakemukseen on liitettävä toteuttamissuunnitelma.

Taimikon varhaishoito, nuoren metsän hoito, juurikäävän torjunta sekä suometsän hoitoon liittyvä piennartien rakentaminen voidaan aloittaa ennen rahoitushakemuksen hyväksymistä. Silloin työt tehdään tuen saajan omalla riskillä.

Taimikon varhaishoitoon myönnetään tukea 160 euroa hehtaarille.

Nuoren metsän hoidon tuki on 230 euroa hehtaarilta. Jos toimenpiteen yhteydessä kerätään pienpuuta, nousee tuki 450 euroon.

Tuet ovat samansuuruisia koko maassa. Se on herättänyt närää Pohjois-Suomessa. Työllisyysehtoisen kemeratuen päättyminen saattaa viedä työt kymmeniltä metsureilta.

Kemeratuen tarve metsänhoidollisiin toimenpiteisiin ja tieverkostoon on noin 68 miljoonaa euroa. Lisäksi ympäristötukeen ja metsäluonnon hoitohankkeisiin vuotuinen määrärahan tarve on noin kuusi miljoonaa euroa.

JARMO PALOKALLIO